

Генерална прокуратура на Словашката република

Д-р. Дагмар Папунова, прокурор

Канцелария на генералния прокурор

Специална прокуратура на Словашката република

Европейският съюз представлява специален тип международно общество, което след последното му разширяване през 2007 г. съставят 27 държави членки, наброяващи общо 496 милиона жители.

След влизането в сила на Маастрихтския договор общностите (ЕОВС, Евратом, ЕО) създават първия стълб на Европейския съюз. Този стълб е от изключително важно значение преди всичко поради факта, че не Европейският съюз, но отделните му общности са с правен субективитет, в рамките на който се осъществяват всички разрешаващи дела. С оглед на същността и обема на задачите, които изпълнява Европейският съюз, от изключително важно значение е защитата на неговите финансови интереси.

За най-опасни, естетствено, трябва да се считат престъпните деяния, особено онези, които се опират върху различни организирани структури, използващи финансовата система за изпиране на пари. Деянията, свързани с организираната престъпност, придобиват транснационален характер поради това, че прекрчават националните граници, а в престъпната дейност вземат участие граждани на повече държави.

Предпоставка за успешна и ефективна борба с престъпността, нанасяща щети и засягаща финансовите интереси на ЕС, е не само приемането на съответни материално-правни норми, но и създаването на адекватна институционална база.

Законодателството на Словашката република определя и установява престъпленията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности, в Наказателния кодекс като стопански престъпленията.

В борбата срещу организираната престъпност, която систематично се старае да създава връзки предимно с местните наказателни органи, Словашката република е избрала пътя на изграждане на специализирани съдебни органи: със закон от 2003 г. е учреден Специализиран наказателен съд и Ведомство на специалната прокуратура.

Специализираният наказателен съд има статут на съд с висша съдебна инстанция, включващ цялата територия на Словашката република. Назначеният на длъжност съдия трябва да е навършил 35 годишна възраст и съгласно Националното управление по сигурността да има правото да се запознава с квалифицирана информация със степен на секретност „строго секретно“.

Под юрисдикцията на този съд спадат определени категории лица, които са заподозрени в престъпление. Става въпрос за престъпления като корупция, особено тежки престъпления, стопански престъпления, престъпления срещу имуществото.

Според съответните постановления на Наказателния кодекс тук влизат следните категории лица, спадащи под юрисдикцията на този съд:

например народни представители на Националния съвет на Словашката република, членове на правителството, председатели на централни органи на държавната администрация, съдии, прокурори, обществен защитник, директор на Националното управление по сигурността.

Същевременно бе създадено и **Ведомство на специалната прокуратура на Словашката република**, което е специална съставна част на Генералната прокуратура на Словашката република, отговарящо за цялата територия на Словашката република.

Институцията оглавява специален прокурор, подчинен на генералния прокурор. Генералният прокурор спрямо него е висшестоящ, но при осъществяването на своите правомощия не може да му дава определен вид инструкции. Специален прокурор може да стане само прокурор от генералната прокуратура. На длъжност е избран от Националния съвет на Словашката република, по предложение на генералната прокуратура, въз основа на конкурс. Ползва се от мандат в продължение на пет години.

И останалите водещи прокурори, както и прокурорите на Водомството на специалната прокуратура, се назначават на длъжност от генералния прокурор, по предложение на специалния прокурор, след предварителното одобрение на съвета на прокурорите. Прокурор на тази институция може да стане само прокурор от генералната прокуратура. Трябва да разполага с правото да получава квалифицирана информация със степен на секретност „строго секретно“. Изискват се десет години изчислен трудов стаж, но генералният прокурор може да разреши изключение от правилото.

Водомството на специалната прокуратура осъществява надзор за законност преди започването на наказателното преследване и в предварителното производство, осъществява наказателно преследване на лица, заподозрени в престъпление, и налага извършване на действията на прокурора по делото пред съда, които спадат в правомощията на Специалния съд.

Във връзка с това трябва да се обясни, че според словашкия правов ред, прокурорът не провежда следствие на престъплението, дори пряко не ръководи такава следствие. Следствието осъществява посредством свои органи, преди всичко Управлението на полицията на Словашката република, които действат самостоятелно и независимо. По време на предварителното производство практически полицията осигурява всички доказателства и разполага със средства за разследване и установяване на престъпленията. Без съдействието и адекватната дейност на полицията дейността на Водомството на специалната прокуратура или Специалния съд няма да доведе до очаквания ефект.

Като интересен факт трябва да се изтъкне обстоятелството, че след учредяването на двете институции, на Специализирания наказателен съд и Специалната прокуратура, реакциите бяха и понастоящем продължават да бъдат разнородни. Една част от политическото представителство, общественото мнение и по-голяма част от медиите реагират положително, реакциите на останалата част от политиците и особено на специалистите могат да се окачествят като смущаващи или направо отрицателни.

Като основен аргумент се изтъква, че в Словашката република реално не се наблюдават прояви на такава престъпна дейност, която да обосновава съществуването на тези институции, а става въпрос за проява на недоверие на една част от политиците, респ. изпълнителната власт към съществуващата съдебна система.

Оценката на успешността на това решение, особено в областта на борбата с престъпността, е въпрос, решаването на който се нуждае от по-продължителен период от време.

Престъпленията, засягащи финансовите интереси, влизат в компетенциите на прокураторите на Ведомството на специалната прокуратура. Освен Управлението на полицията и Ведомството на специалната прокуратура, с разкриването и разследването на престъпленията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности, както и с други престъпления, се занимава и **Ведомството за борба с организираната престъпност**, което е съставна част на Президиума на полицията на Словашката република.

Този орган набира сведения за подозрителни дейности не само чрез своята собствена дейност, но и чрез други полицейски единици, или от съобщенията на държавни контролни органи, други държавни институции и частни лица.

Понастоящем се водят наказателни преследвания, свързани с престъпления, засягащи финансовите интереси на Европейските общности по 58 дела, от които в съда са внесени 25, а 33 се намират в стадий на предсъдебно производство, респ. разследване.

Освен упражняване на прокурорски надзор по отделни дела, Ведомството на специалната прокуратура постепенно анализира получените сведения, за да могат да бъдат специфицирани преобладаващите форми на престъпна дейност, както и областите, в които тя се извършва. Досегашните познания за разкрити престъпления показват, че те се извършват предимно в областта на субсидиите в селското стопанство, както и в областта на малкото и средното предприемачество. Изключение правят и познанията относно престъпленията в областта на социалните програми.

Що се отнася до селско-стопанската област, тук предимно се стига до умишлено неправилно отчитане на земената площ, или неправилно отчитане на данни, свързани с нейното стопанисване.

В областта на малкия и средния бизнес, във връзка с отпуснатите субсидии, се стига до умишлено неправилно отчитане на работа и изпълнения, които в действителност не са били реализирани, както и с последващо манипулиране на така придобити финансови средства.

В заключение ще приведем един конкретен случай от 2009г., в който Специалната прокуратура на Словашката република е повдигнала обвинение.

Обвинението бе повдигнато срещу предприемач, сключил договор с Националната агенция за развитие на малкия и средния бизнес за отпускане на грант в рамките на програмите за външна помощ на Европейския съюз, във връзка с реализирането на проект за изграждане на пансион, финансиран по програмата ФАРЕ.

В заключителния финансов отчет на проекта, в разрез с действителната му реализация, предприемачът е декларирал приключване на проекта, и успоредно с обосноваването на разходи е посочил и изплатени на търговско дружество фактури, които средства в действителност, по негово искане, са му били върнати, в резултат на което, му е била изплатена без основание сумата в размер на 68 455,59 евро, което е нанесло щети на Националната агенция за развитие на малкия и средния бизнес.

С това действие, съгласно наказателния кодекс на Словашката република, е извършил престъпление, засягащо финансовите интереси на Европейските общности. Бил е осъден с действаща присъда лишаване от свобода 2 години безусловно и частично връщане на финансови средства.